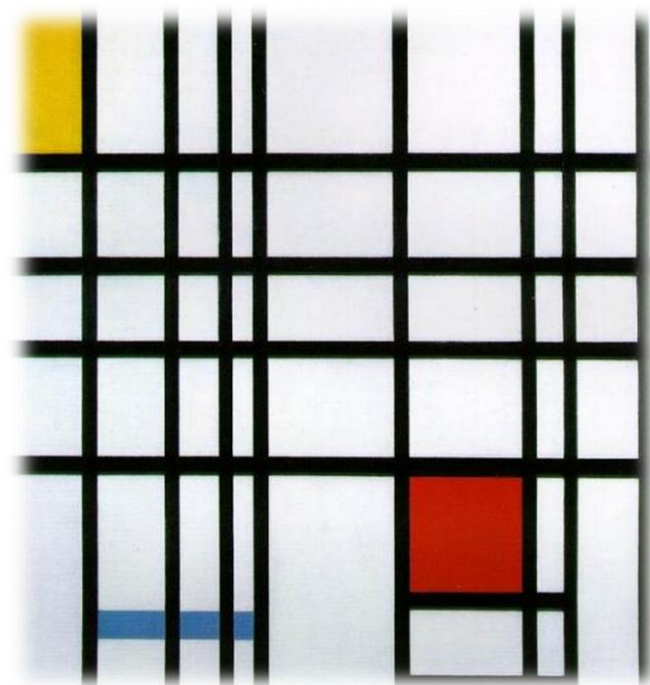
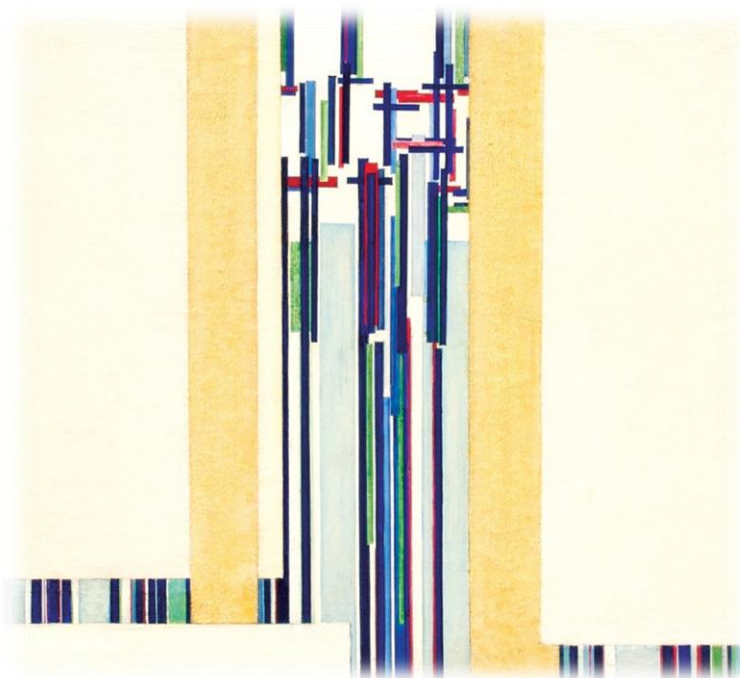

Nefigurativní tvorba ve světě v I. pol. 20. stol.

Orfismus, F. Kupka; neoplasticismus, P. Mondrian; akční malba, J. Pollock; abstraktní expresionismus a lyrická abstrakce, Hartung, Rothko; op-art, Vasarely...

Vznik nefigurativního umění

- Vznik abstraktivismu – nefigurativního, abstraktního malířství a sochařství spadá do doby kolem roku 1910. V té době Vasilij Kandinskij namaloval v Mnichově svůj první abstraktní obraz.
- Vyhraněnou podobou se abstraktivismus projevil v architektuře přes umělecký směr konstruktivismus.

Charakteristické znaky

- Abstraktní umění, nepředmětné, nezobrazující umění, které se vyjadřuje autonomní soustavou výrazových prostředků (barva, tvar, objem, linie, struktura).
- Je charakterizováno odklonem od realistického objektivního zobrazení k subjektivnímu vyjádření, nebo směřuje k zachycení abstrahovaných takzvaných primárních elementů a struktur objektivní reality.
- Výtvarná díla, která nezobrazují žádný viditelný předmět nebo jev označujeme jako nefigurativní, bezpředmětná, abstraktní. Taková díla jsou kompozicemi "čistých" forem, geometrických nebo přírodních (organických). I ony však chtějí zachytit něco skutečného, například duševní stav, přírodní děj nebo výtvarný řád.
- Například Constantin Brancusi soustavně hledal nejzákladnější přírodní formy. Své sochy postupně oprostil od všech detailů. Dospěl k hlavě (vejci), ptáku (vřetenu), rybě (oválu). Jindy pro své sochy využil geometrických tvarů (polokoule, hranoly, komolé jehlany, šroubové plochy).

Proudy v nefigurativním umění

- R. Delaunay (orfismus barevné simultánnosti kontrastu),
- K. S. Malevič (suprematismus),
- M. Larionov (rayonismus),
- V. J. Tatlin (konstruktivismus),
- P. Mondrian (neoplasticismus),
- častá inspirace hudbou (V. Kandinskij, F. Kupka - orfismus),
organickou a anorganickou přírodou (P. Klee),
nebo v sepětí s architekturou (P. Mondrian, De Stijl).
- Meziválečné období bylo charakterizováno vznikem nových variant (L. Moholy-Nagy, C. Brăncuși, H. Arp), po 2. světové válce došlo k diferenciaci (tašismus, abstraktní expresionismus, geometrická abstrakce) a aplikaci nových prvků (signály, mikrostruktury, materiálové struktury).

Malířství a sochařství

- Mimo výše zmíněných autorů našla nefigurativní tvorba své příznivce v německém sochaři Hansi Arpovi či průbojném anglickém sochaři Henry Kokrovovi.
- Před rokem 1950 nebyl v Čechách sochař, který by se zcela věnoval abstraktní tvorbě. Ojediněle lze nalézt bezpředmětné plastiky v díle Hany Wichterlové, Vincence Makovského a Bedřicha Stefana. Teprve další generace výtvarných umělců se dočasně věnovala ve větší míře nefigurativní tvorbě.

Orfismus

„Krása se možná stane pro lidstvo nepotřebným pocitem a umění bude něčím na půl cestě mezi algebrou a hudbou.“

– Gustave Flaubert, 1852

- Orfismus (z francouzského orphique = tajemný) je malířský směr, který vznikl jako koloristická varianta kubismu.
- Orfismus (někdy také orfický kubismus) oficiálně vznikl odštěpením od kubismu v roce 1913 s berlínskou výstavou malíře Roberta Delaunaye.
- Tento nefigurativní směr pojmenoval Guillaume Apollinaire jako básnickou metaforu pro skladbu hudebních dojmů z abstraktních obrazů barevných ploch. Popsal tak malby Roberta Delaunaye, které přirovnal k antickému hrdinovi Orfeovi, který byl básníkem, pěvcem i hudebníkem a sdružoval v sobě krásu hudby a poezie.

Orfismus

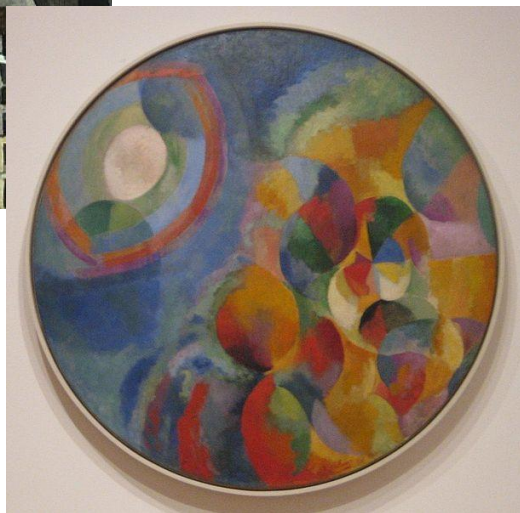
- Umělci orfismu čerpali inspiraci z analogie o metodice linií a barev a vytvářeli tak jakousi polyfonii – harmonie obrazu se odpoutala od umělcova temperamentu a podřídila se zákonům autonomní kompozice podobně jako v hudební skladbě.
- Byl kladen důraz na rytmus a díla byla bohatě prostoupena hudebností na základě vizuálního dynamismu.
- Na rozdíl od víceméně monochromatického přísného kubismu onoho období byl orfismus výrazně poetický, barevný a životný.

Robert Delaunay

* 1885 - †1941 Francie

- V roce 1902 nastoupil jako učeň do ateliéru návrháře kulis v Belleville a o dva roky později už začal sám vystavovat. Účastnil se tak významných výstav, jako byl Salon d'Automne a Salon des Indépendants.
- V roce 1911 se Delaunay stal členem uměleckého sdružení Der Blaue Reiter, kam ho přizval Wassily Kandinsky. Členství v této skupině také pro Delaunayho znamenalo zásadní příklon k abstraktnímu umění.
- V roce 1912 pak Delaunay uspořádal svoji první samostatnou výstavu, a to v Galerii Barbazagnes v Paříži.
- Delaunayho umění prošlo zajímavým vývojem – seznámil se s uměním prostřednictvím své práce jako malíř divadelních dekorací. Od počátečního kubismu přešel k abstrakci a založil nový směr orfismus, který byl postaven na jeho teoriích rytmických možností barvy a pohybu. Jeho zájem o efekty barev na plátně měl výrazný dopad na vývoj abstraktního umění.

Zleva: Champ de mars la tour rouge (1911), Homage to Bleriot (1914),
Slunce a měsíc (1912-13)

Sonia Delaunay-Terk

*1885 Ukrajina – †1979 Francie

- Francouzská malířka ukrajinského původu, manželka R. Delaunaye.
- Aplikovala geometrické ornamenty na užité umění (knižní grafiku, nábytek, koberce, textil); tvůrkyně módy a návrhů kostýmů pro S. P. Ďagileva (balet Kleopatra).

Rythmus (1938)

František Kupka

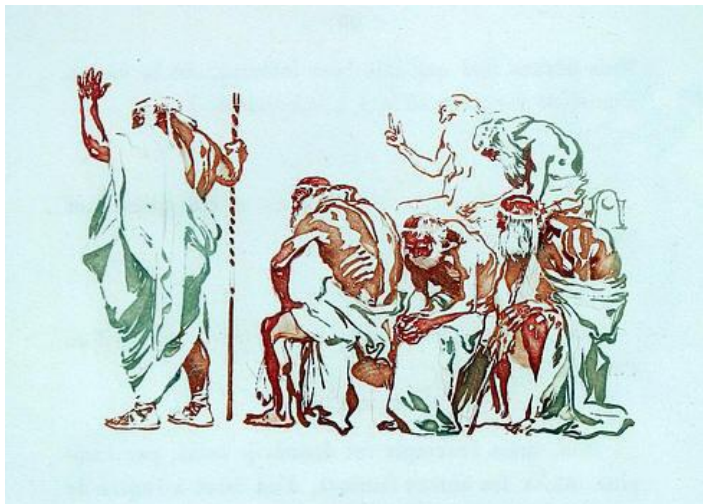
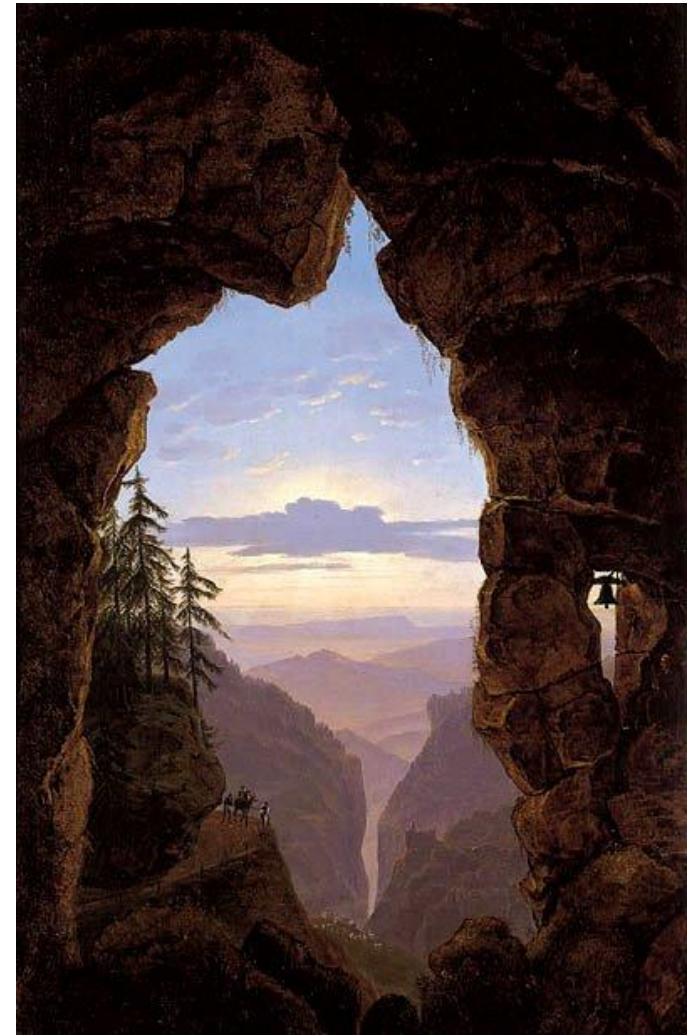
* 1871 Česká republika - †1957 Francie

- český malíř, grafik a ilustrátor působící ve Francii; účastník protirakouského odboje
- Začínal jako sedlářský učeň, který ve volných chvílích maloval vývěsní štíty, krajiny a světce.
- Roku 1895 odejel do Paříže, ve Francii se také posléze natrvalo usadil.
- Nejprve kreslil dezény látek, módní kresby pro *Harpers' Bazaar*, ale i do humoristických časopisů.

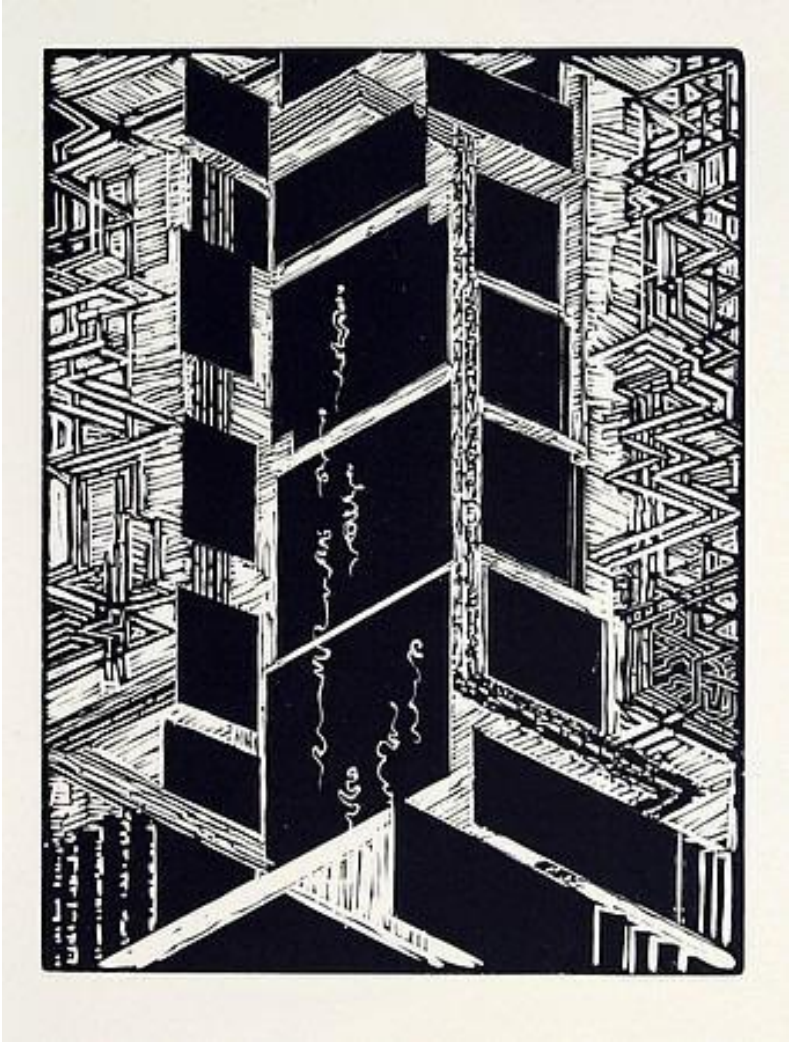
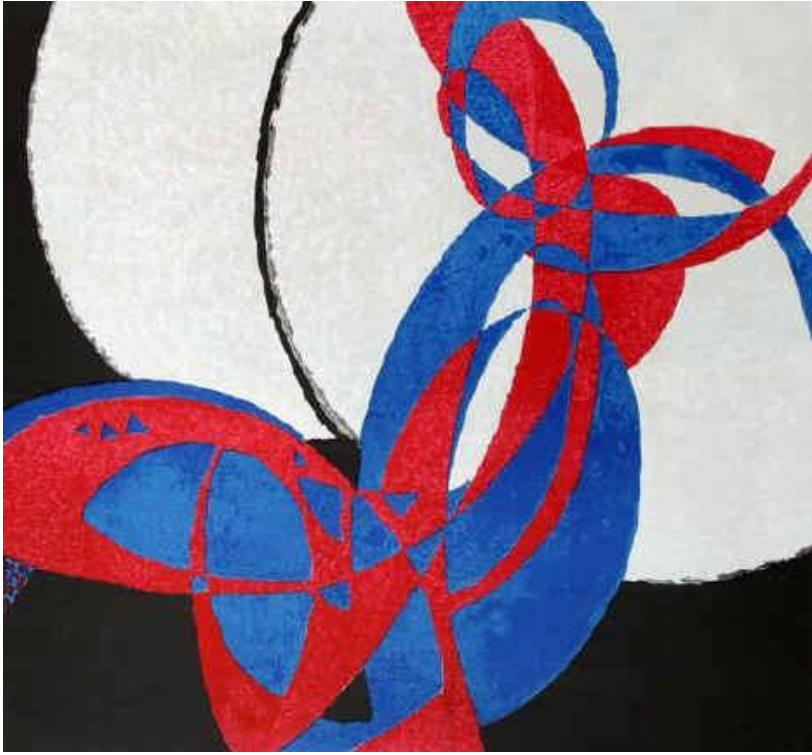
Tvorba F. Kupky

- Kolem roku 1910 Kupka začal experimentovat s barevnými spektry – pracoval především s formáty, které ve svých optických studiích rozvinul I. Newton. Na základě inspirace Newtonem pak v letech 1911 až 1912 vytvořil řadu obrazů Newtonovy disky.
- V roce 1931 se Kupka stal jedním ze zakládajících členů hnutí Abstraction-Création, v roce 1936 bylo jeho dílo zahrnuto ve výstavě Kubismus a abstraktní umění, kterou pořádalo Museum of Modern Art v New Yorku.
- Velká retrospektiva Kupkova díla byla uspořádána v roce 1946 v pražské galerii Mánes. V tomto roce se Kupka také poprvé zúčastnil Salonu des Réalités Nouvelles, kde pravidelně vystavoval až do své smrti.
- Kupkovo dílo a jeho hluboký přínos umění byl uznán až v 60. letech 20. století. Dnes patří Kupkovy obrazy mezi nejdražší díla českých umělců.

Neoplasticism

„Je-li jediným ryším výrazem umění patřičné zpracování vyjadřovacích prostředků a jejich užití (to znamená kompozice), pak musejí být vyjadřovací prostředky v naprosté shodě s tím, co mají vyjadřovat. Mají-li být bezprostředním výrazem univerzálna, musejí být univerzální, to jest abstraktní. Sloužíme lidstvu osvětou.“ – Piet Mondrian, 1937

- Neoplasticismus (nové plastické umění, Nieuwe Beelding) vznikl v Holandsku založením výtvarné revue De Stijl v roce 1917 Theo van Doesburgem. K němu se připojili Antony Kok, Jacobus Johannes Pieter Oud, Piet Mondrian, Bert van der Leek, Gerrit Rietveld a Vilmós Huszár a jejich revue se stala jakýmsi orgánem kolektivního stylu.
- První manifest této umělci společně sepsali roku 1918 a jeho hlavním bodem byla snaha o abstrakci a geometričnost: idea geometrického řádu světa (harmonie vztahů), zbaveného všech nahodilostí, pomocí elementárních výtvarných prostředků – 6 základních barev a horizontálních a vertikálních linií.

Vliv neoplasticismu

- Později byl neoplasticismus aplikován také v architektuře (soustavy pravoúhle napojených ploch, spojených s prostorem a časem); sochařství a užitém umění.
- Charakteristická je geometrická jednoduchost, konstruktivnost a funkčnost (užité umění).
- Neoplasticismus měl vliv především na Bauhaus myšlenkami odrazu a spoluvytváření moderní civilizace.

Piet Mondrian

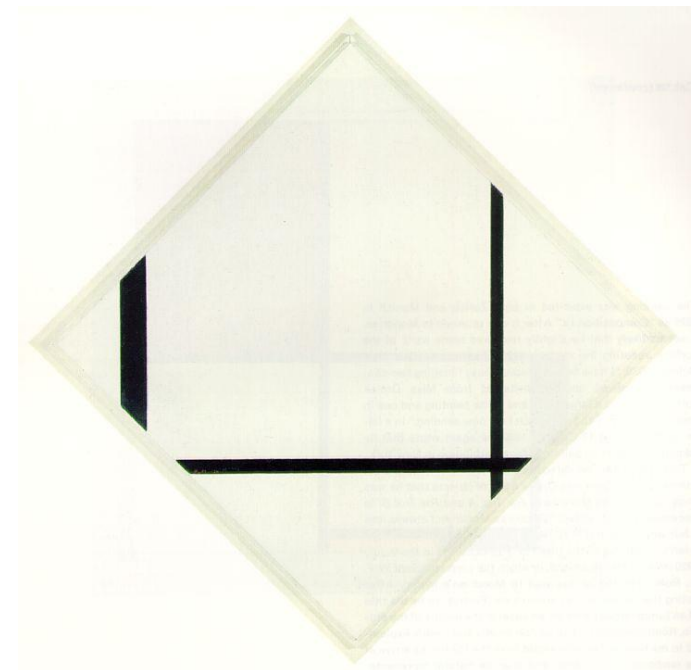
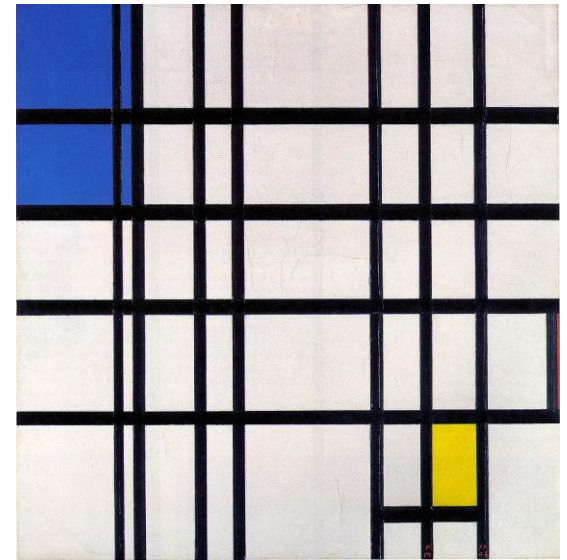
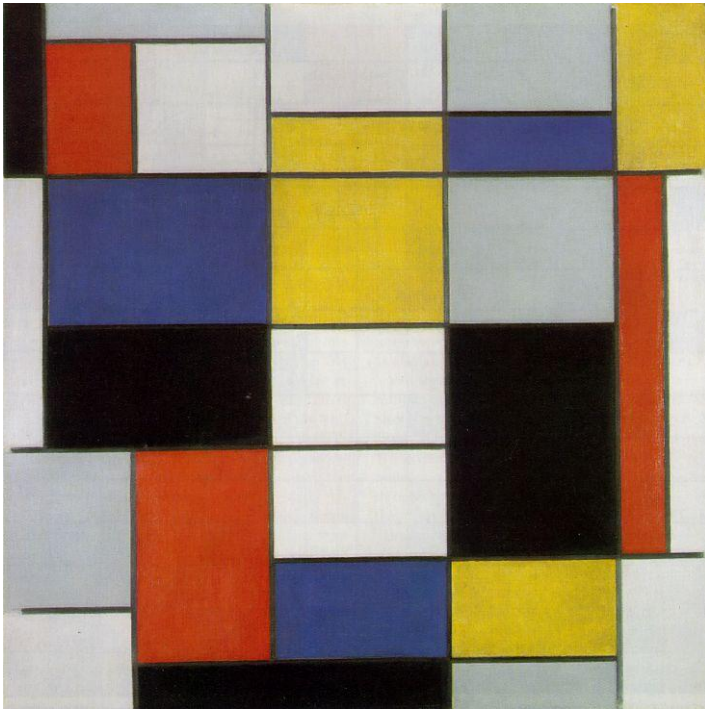

* 1872 Holandsko - †1944 USA

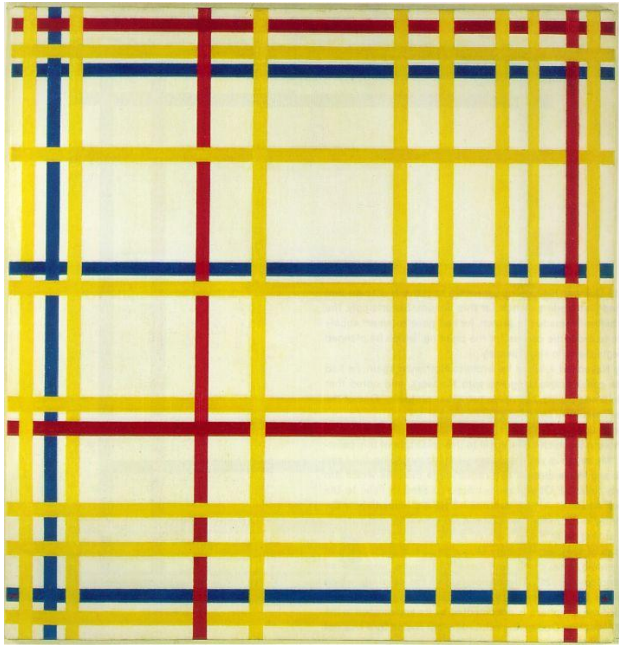
- S malířstvím se Mondrian seznámil prostřednictvím svého strýce Fritse Mondriana, známého krajináře.
- V roce 1892 odejel studovat na Akademii umění do Amsterdamu, kde se zdokonalil v krajinářství, portrétech a zátiších.
- Mondrianova raná tvorba byla ovlivněna školou francouzských impresionistů, poté začal experimentovat s kubismem, se kterým se seznámil v roce 1911, nicméně brzy ho zavrhl. Seznámení se s kubismem se i tak stalo jedním ze základních bodů Mondrianova malířského vývoje.

Vývoj malby P. Mondriana

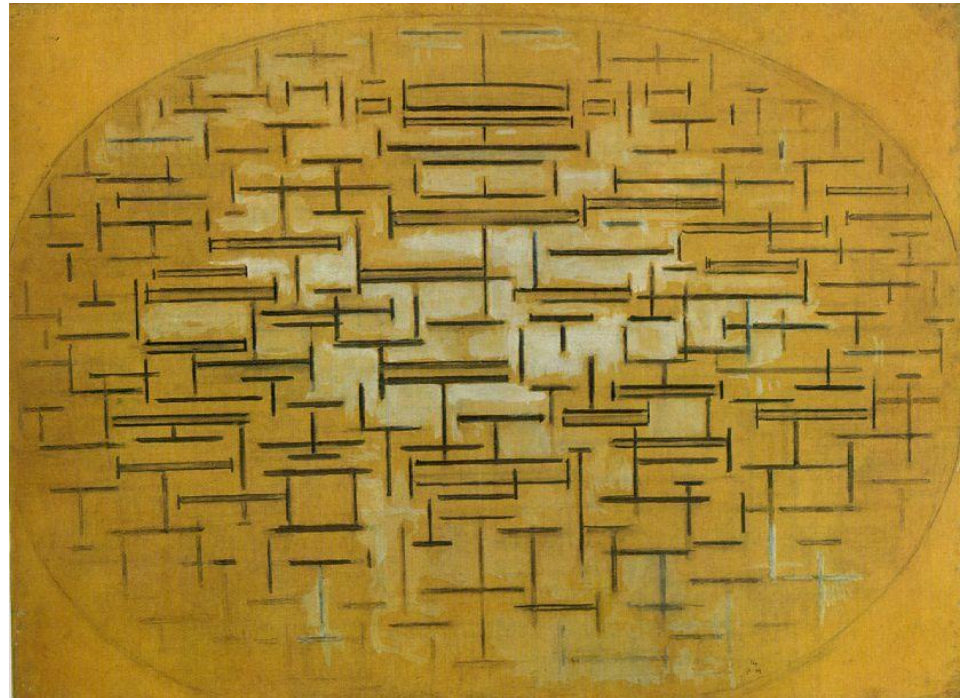
- Mondrian začal opakovat předměty ve snaze zachytit jejich pravou podstatu, tato jeho snaha byla zpočátku podvědomá a stala se základem pro všechny jeho následné teorie a díla.
- V roce 1915 se Mondrian setkal s Theo van Doesburgem, následující rok s Bartem van der Leckem. Společně s nimi a Vilmošem Huszarem, Georgesem Vantongerlooem, architekty J. J. P. Oudem, Robertem van't Hoffem, Janem Wilsem a básníkem Antoniem Kokem založil literární revui De Stijl. Tento časopis obsahoval články a eseje o čisté abstrakci a formuloval novou poetickou teorii neoplasticismus, který uzavíral propast mezi uměním a životem.
- Po emigraci do USA vznikl jeden z jeho nejznámějších obrazů, *Broadway Boogie-Woogie*, který hluboce ovlivnil nastupující generaci abstraktních malířů zabývajících se geometrismem.

Vlevo : Kompozice (1920)
Vpravo nahoře: Rythmus černých čar
Vpravo dole: Fox Trot (1920)

New York City (1941-42)

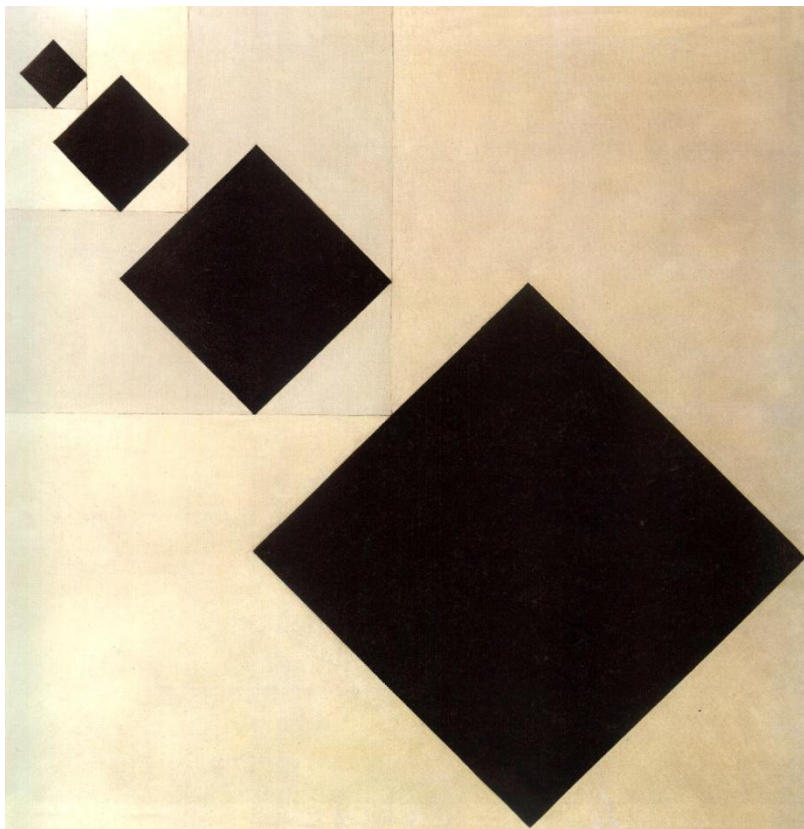
Océán 5 (1915)

Theo van Doesburg

* 1883 Holandsko - †1931 Švýcarsko

- Při studiích si přivydělával psaním článků pro umělecké časopisy a kopírováním obrazů starých mistrů v Rijksmuseumu.
- Tvořit začal pod vlivem fauvismu a postimpresionismu (jasně barevné figurativní práce).
- Později se přiklonil k abstrakci a směr vývoje jeho umění měl obrovský dopad na nadcházející generace umělců.
- Van Doesburg se rovněž zajímal o architekturu a navrhl také několik domů pro svoje umělecké přátele.
- V roce 1930 se van Doesburg stal jedním ze zakladatelů umělecké skupiny Abstraction-Création.

Kopozice VII (1917)

Aritmetická kompozice (1930)

Jacobus Johannes Pieter Oud

*1890 – † 1963 Holandsko

- Architekt; člen skupiny De Stijl, neoplasticismu, funkcionalismu.

- Dílo: návrh továrny v Pomerend, sídliště v Hoek van Holland, sídliště Kief hoek u Rotterdamu.
- Napsal *Holländische Architektur* (Holandská architektura), *Min weg in "De Stijl"* (Má cesta k De Stijl).

Café De Unie, Rotterdam (1925)

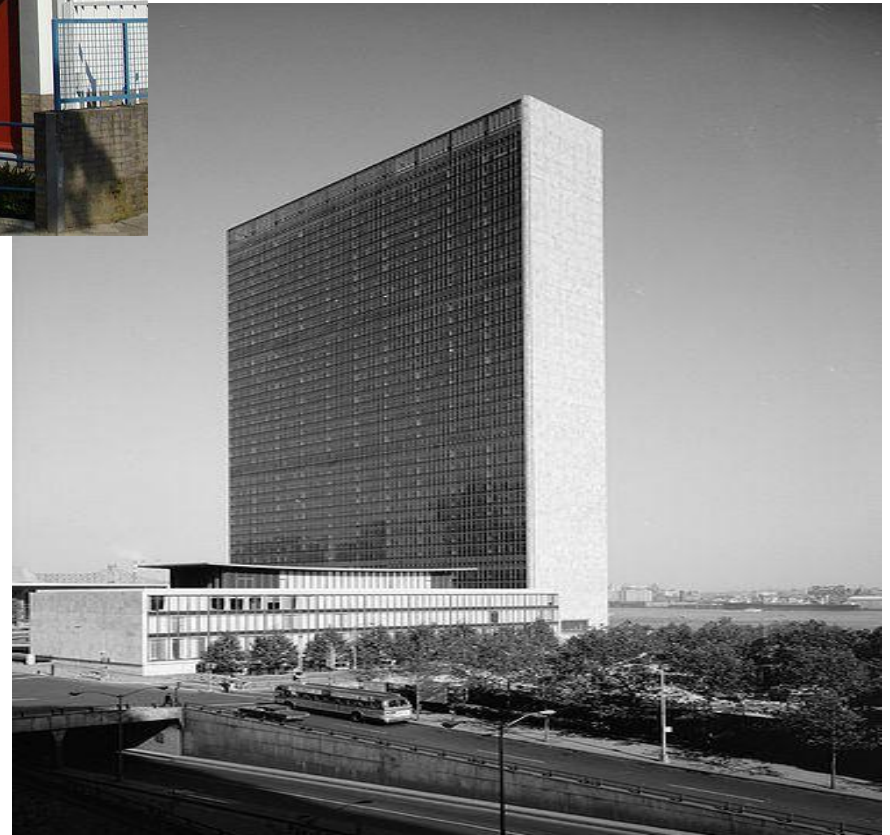
Corbusier, Stuttgart (1927)

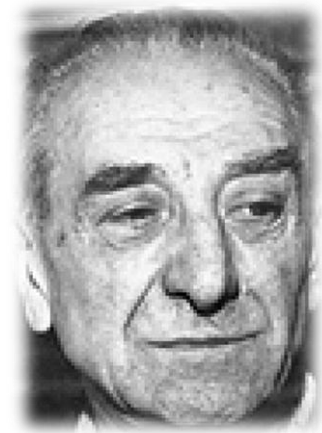
Kiefhoek, Rotterdam (1925-30)

Wallace Harrison, New York (1947-1953)

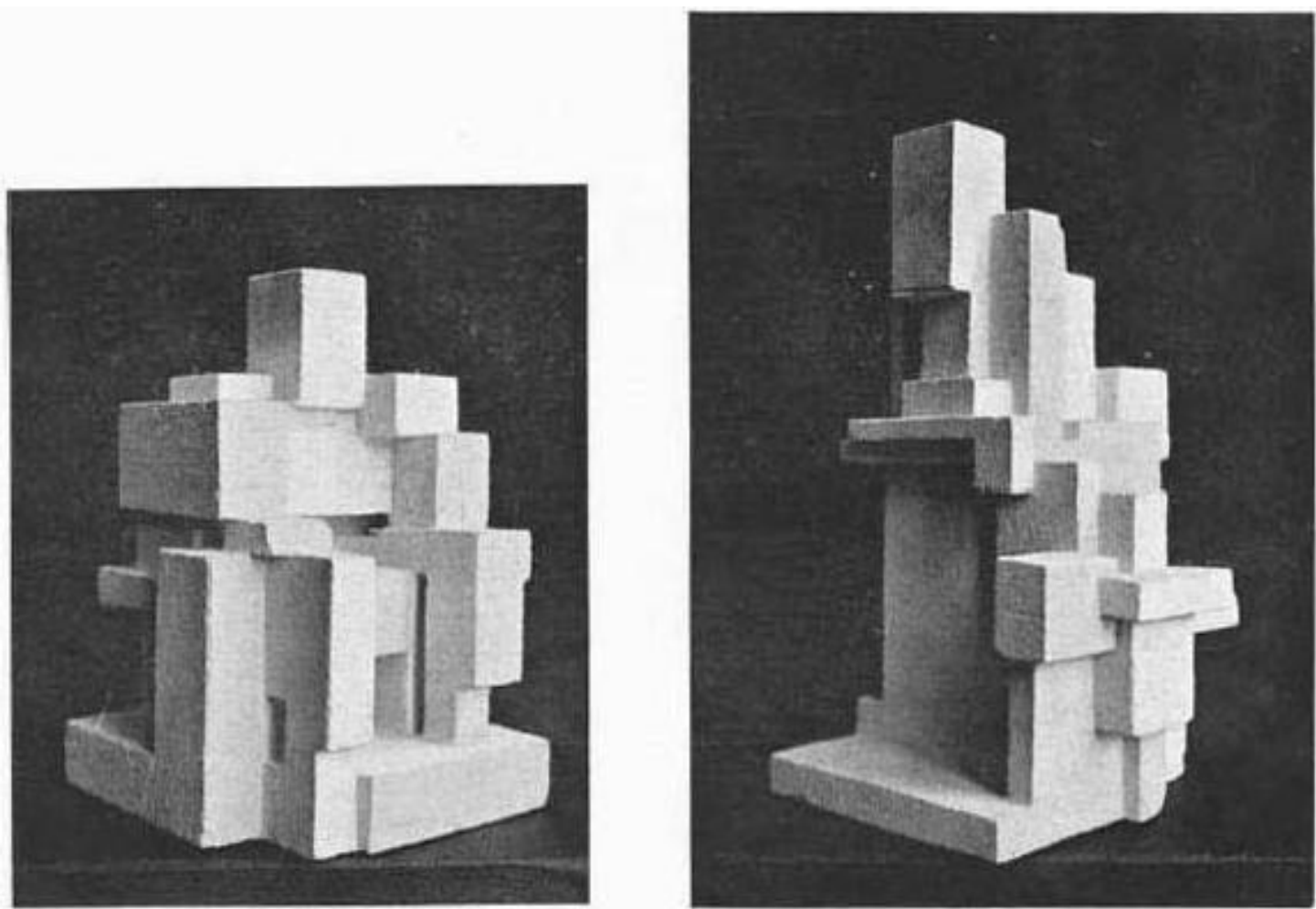

Georges Vantongerloo

*1886 Belgie – † 1965 Francie

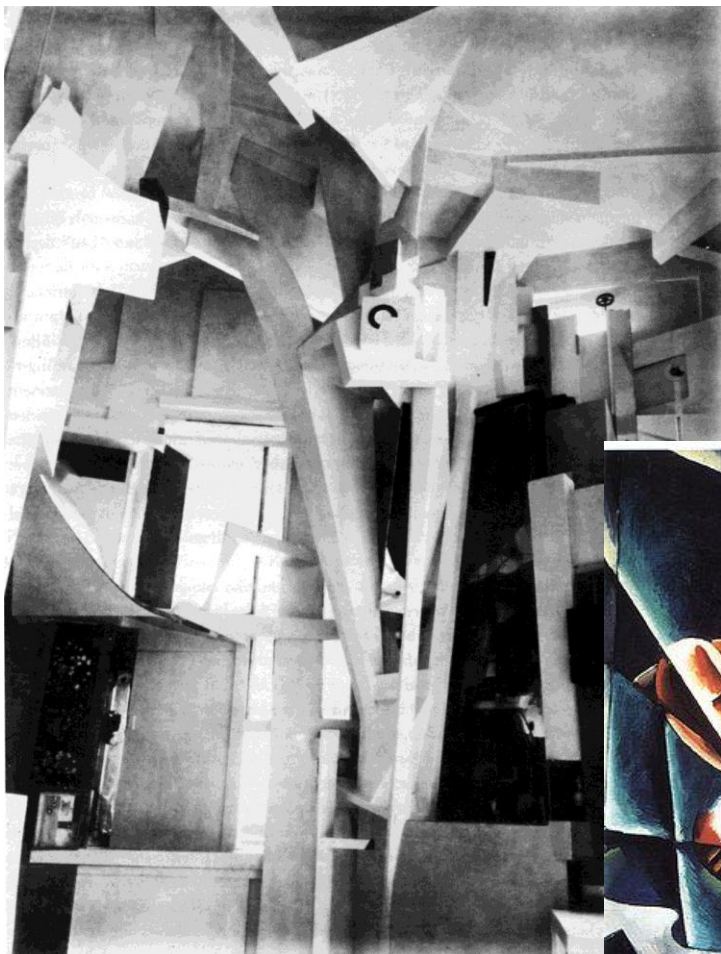
- belgický sochař, malíř a architekt
- Průkopník geometrické abstrakce, 1919 se připojil k programu De Stijl (neoplasticismus).
- Později se podílel na vytvoření skupiny Abstraction-Création (založena 1931).

Ukázka skulptur

Konstruktivismus

- Konstruktivismus vznikl v Sovětském svazu v roce 1914 – jeho zakladatelem a vedoucí postavou byl Vladimir Tatlin.
- Po VŘSR bylo Leninovým záměrem ze zpátečnického carského Ruska vytvořit novou zemi, která by plynule přešla do industriálního věku. Výsledkem této snahy bylo to, že v Sovětském svazu vznikl zcela nový a unikátní směr, který je dnes znám jako konstruktivismus.
- Konstruktivismus žádá po umělci, aby se obeznámil a ovládl zcela nové nástroje a prostředky umění a aby kombinoval tyto prostředky tak, aby vytvářel nové typy prací.
- Prostředky, které konstruktivisté používali, zahrnují kovy, dráty a kousky umělých hmot, někteří konstruktivisté mimo to vytvářeli také litografie a fotografie.

Kurt Schwitters:
The Merzbau (1933)

Otto Freundlich:
Kunst

Lyubov Popova:
Prostor
vzdušného muže

Akční malba

- Action painting (akční malba, někdy také gestural abstraction) vzniklo v USA v druhé polovině 40. let.
- Americké umění se tak poprvé osvobodilo od vlivu evropského umění a vytvořilo si svůj vlastní zcela unikátní malířský styl.
- Tento směr se vyvíjel ve Spojených státech od počátku 40. let do počátku 60. let 20. století a vznikal současně s abstraktním expresionismem; také má mnohé společné s tachismem, který se vyvíjel ve Francii.

Akční malba

- Označení action painting poprvé použil v roce 1952 americký umělecký kritik Harold Rosenberg. Tímto termínem popsal nový trend ve tvorbě umělců New Yorku, ve kterém viděl zcela nové perspektivy v americkém umění.
- Díky akční malbě se malování poprvé stalo fyzickou záležitostí a sám akt malování nabyl nových hodnot. Rozměrná abstraktní plátna pak byla výsledkem nejvyššího podvědomého duševního prožitku a umění bylo motivováno nadsmyslově.
- Barvy byly umělci nanášeny přímo z tuby nebo plechovky a malba vznikala jakožto výsledek umělcova impulzivního pohroužení se do plátna.
- Akční malba rozeznává dvě základní techniky malování: *Dripping* – lití barvy na plátno přímo z plechovky, a *Slash Painting* – cákání barvy štětcem. Ani jedna z těchto forem tvorby však není výsledkem bezmyšlenkovitého mechanického malování, ale zprostředkovává nejvyšší možný pocit z malování samého.

Jackson Pollock

* 1912 - † 1956 USA

- Jack „the Dripper“ objevil akční malbu i malířský požitek vnitřní dynamiky samotného aktu malování, hutnosti barvy, sílu rychlosti i dopadu barvy na plátno.
- Pollock sám jako malíř spoutal sílu tvůrčí energie, aby ji využil ve frentické psychofyzikální akci. Svá díla pak maloval každou buňkou v těle, vynakládal tak úžasnou energii, která jistě stála za objevením.
- Pollockovy radikální prvky malování jako například úplné odmítnutí palety a chybějící tradiční perspektiva staví jeho dílo do pozice důležitého mezníku ve světovém poválečném umění.

Klíč (1946)

Sbíhavost (1952)

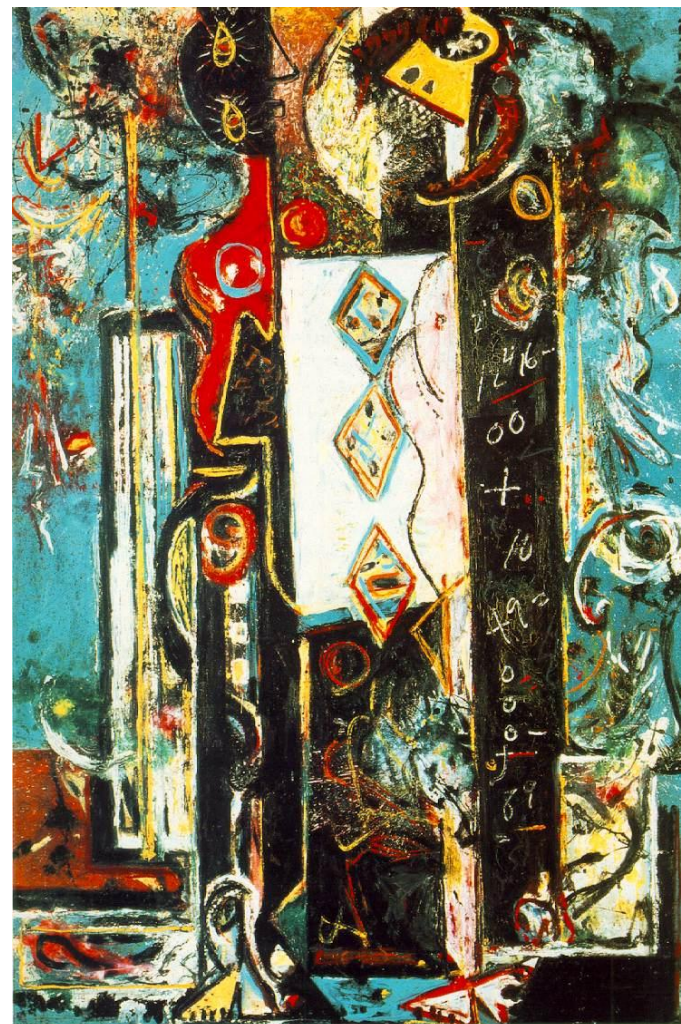

Papishae (1943)

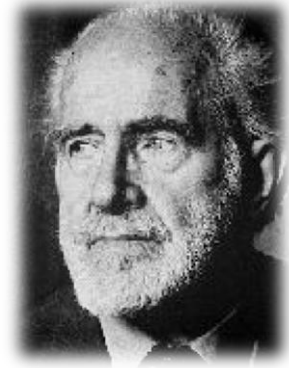

Mobydick (1943)

Muž a žena (1942)

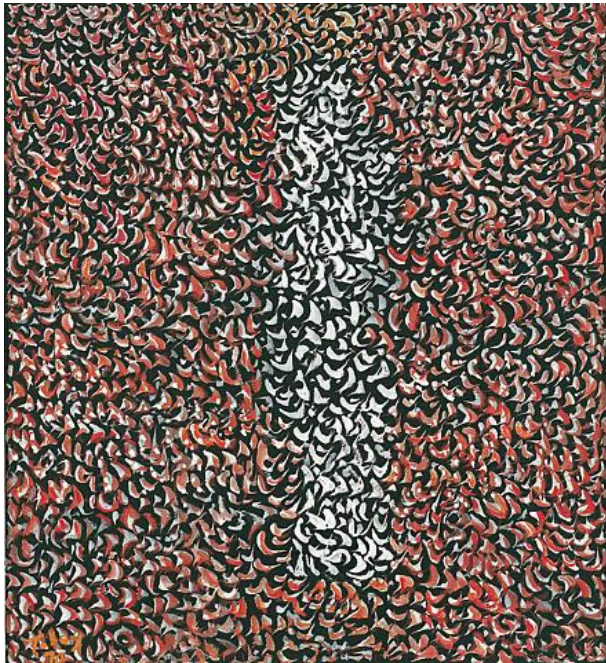

Mark Tobey

* 1890 USA - † 1976 Švýcarsko

- Mark Tobey začal svou kariéru jako módní ilustrátor, neměl však žádné formální vzdělání. Byl jedním z hlavních představitelů akční malby a lyrického expresionismu.
- Na rozdíl od Pollocka, kterého zajímal pouze samotný proces malování, Tobey přistupoval k malbě jako k formě meditace.
- Tobeyho práce byla hluboce ovlivněna čínskou kaligrafií a duchovnem – byl jedním z prvních amerických intelektuálů, který se začal zajímat o zen buddhismus.
- Obliba Tobeyho práce tkví hlavně v dynamismu, s jakým frenticky pokrýval plátno. Jeho rytmy vytvářejí intrikující i delikátní linie a celá kompozice pak vzbuzuje dojem pohybu.

? (1970)

Canticle (1954)

Rive gauche (1955)

Abstraktní expresionismus

- Vznikl ve Spojených státech, byl prvním samostatným americkým uměleckým směrem, který bezpochyby pozvedl americké umění na úroveň umění evropského.
- Abstraktní expresionismus byl jakýmsi protestem proti realismu, byl osvobozením od konvencí a pout tradic předchozího umění.
- Svou inspiraci jeho umělci nežřídkda hledali primitivním umění, které považovali za čisté a původní.

Charakteristika abstraktního expresionismu

- Styl abstraktního expresionismu se vyznačuje použitím jakési podvědomé spontánní energie, která pomáhá utvářet dynamické a působivé dílo. Tento umělecký proud není jednotně definován, spíše je celkovým pocitem a přístupem k tvůrčímu procesu.
- Abstraktní expresionismus v sobě popíral tradice předchozího umění, prosazoval hluboké a formující emoce umělce, které vycházely z jeho osobnosti a nitra, nikoliv z konkrétních nebo figurativních inspirací v přírodě a okolním světě.
- Toto umění bylo čisté, svým způsobem protestovalo proti jakémukoliv vlivu kromě vlivu samotného umělce. Umělci používali rozměrná plátna, která na rozdíl od dřívějších tradic v umění pokrývali celá, bez zaměření na hlavní plochy obrazu.
- Abstraktní expresionismus se svým převratným stylem a dynamikou stal nejen prvním uznávaným stylem Spojených států, ale také hlavní inspirací pro evropské umění druhé poloviny 20. století.

Hans Hartung

* 1904 Německo – † 1989 Francie

- První Hartungova výstava se konala v roce 1931 v Drážďanech, ovšem Hartung byl již rozhodnut, že bude žít ve Francii (V Německu byl nežádoucím umělcem, protože nacistický režim označil jeho dílo za zvrhlé, neboť příliš odráželo vliv kubismu a expresionismu.)
- V prosinci roku 1939 se Hartung stal členem Francouzské cizinecké legie. Byl sledován Gestapem a byl také vězněn francouzskou policií.
- Hartungovo silné a výrazné umělecké podání je typickým příkladem spontánní a intuitivní tvorby známé pod názvem Art Informel.
- Princip Hartungova umění spočíval v tom, že ani malíř sám po začátku práce nevěděl, jak bude vypadat konečné dílo, a nechal se zcela unášet hlubokými emocemi, které tak vlastně v obraze popisovaly jeho duševní stav. Svou dynamickou tvorbou Hartung také ovlivnil nastupující generaci amerických abstraktních expresionistů.

19 (1953)

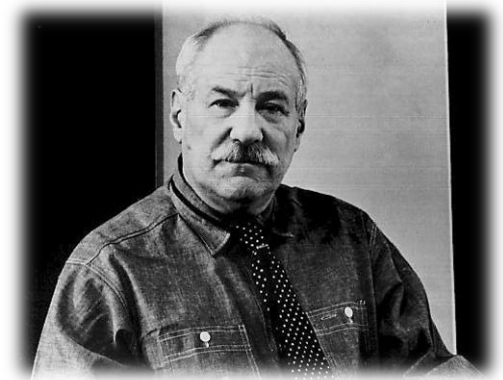
L23 (1957)

Bez názvu (1959)

Barnett Newman

* 1905 - † 1970 USA

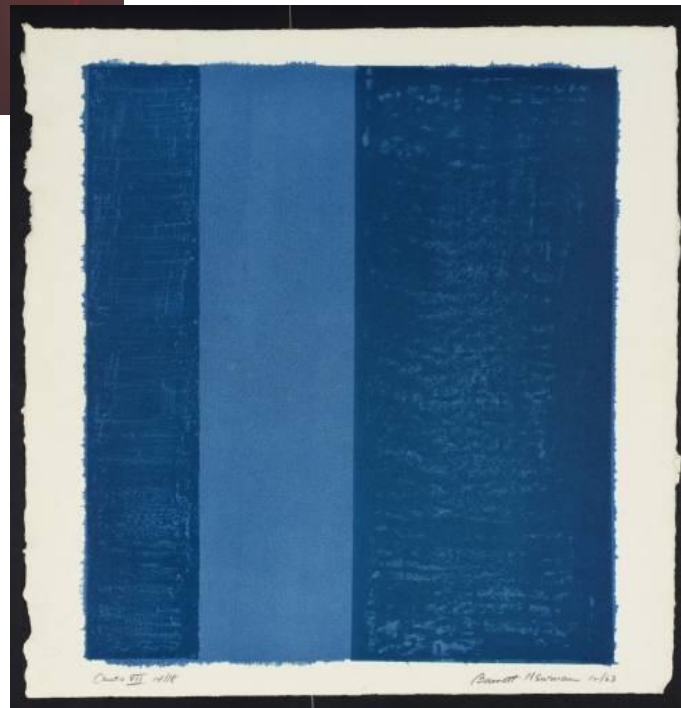

- Je považován za jednoho z nejvlivnějších malířů konce 20. století.
- Newman byl mistrem v objevování prostorových efektů a bohatých barev, průkopníkem umění, které bylo nekompromisně abstraktní a zároveň obsahovalo silné emoce.
- Sám Newman byl středem uměleckého života v New Yorku a byl také hlavním hybným článkem při vzniku hnutí abstraktního expresionismu na počátku 50. let.

Adam (1951-52)

Canto VII (1963-64)

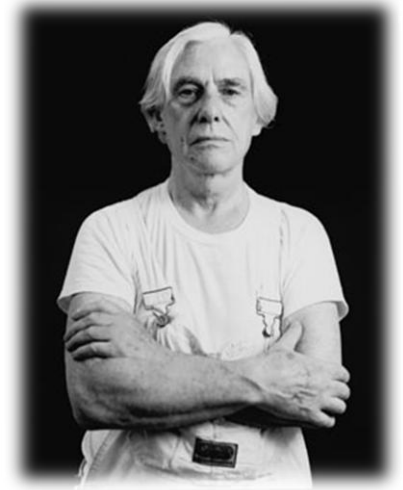

Moment (1946)

Willem de Kooning

* 1904 Holandsko - † 1997 USA

- V roce 1926 de Kooning odjel do Spojených států, Hobokenu v New Jersey.
- Nejdříve vydělával na živobytí malováním domů, o rok později už měl dost peněz na to, aby se přestěhoval na Manhattan, kde si založil vlastní ateliér.
- V letech 1935 až 1937 de Kooning pracoval na projektech WPA (Works Progress Administration), které mu přinesly řádný výdělek – de Kooning se totiž dosud musel spoléhat na další povolání, aby se vůbec uživil.
- Malba u de Kooninga představovala silné vrstvy barvy energeticky rozetřené po plátně postupně ve vyváženosti figurace i abstrakce.
- V sedmdesátých letech se de Kooning obrátil k figurativnímu sochařství.

Ostrov ohně

Žena (1951-53)

Skulptura sedící ženy na lavičce (1972)

Lyrická abstrakce

- Lyrická abstrakce svým způsobem vznikla z abstraktního expresionismu v 60. a 70. letech 20. století, prosadila se hlavně v dílech umělců v New Yorku a Los Angeles.
- Byla jakousi duchovní a jemně citlivou odnoží abstraktního expresionismu, poměrně významným způsobem se lišila od všech významných směrů té doby, které byly jaksi neosobní a oproštěné od jakéhokoliv citu či duchovního prožitku, tj. pop artu, minimalismu i různých geometrických stylů. Měla však mnohé společné s poetikou a filosofií Color Field Painting či tachismu.

Charakteristika lyrické abstrakce

- Obrazy lyrických expresionistů působily vnitřním jasnem a mlžnou magickou citovou bezprostředností, vyjadřovaly základní lidské pocity v objevování abstrakce ve vztahu mezi barvou a formou. Plátna vznikala jako konečná odpověď po dlouhé meditaci, chladné a systematické uvažování bylo zcela zatlačeno ze světa mystiky, ticha a tajemství zen-buddhismu.
- Lyričtí expresionisté byli na rozdíl od svých kolegů abstraktních expresionistů velmi jemní v použití svých barev, nezakládali si na energii a dynamice každého tahu štětce. Byli velmi spontánní, na svých plátnech vytvářeli své osobité iluze prostoru i kombinací jemných barev i novějších technik, mezi které patřilo například využití airbrushu.
- Představitelé: Jean Bazaine, Alfred Manessier, Maurice Estève

Alfred Manessier, La tour de David
(1952)

Jean Bazaine, Le grand arbre
dans La Campagne (1947)

Alfred Manessier (1957)

Maurice Estève, Bez názvu

Op-art

- Op-art (zkráceně z angl. *optical art* optické umění) je směr výtvarného umění, jenž se začal rozvíjet koncem 50. a počátkem 60. let 20. století.
- Autoři op-artových děl využívají poznatky z geometrie, fyziognomie a optiky.
- Snaží se pomocí většinou černobílých geometrických obrazců, rastrů a vzájemně se překrývajících lineárních a plošných útvarů dosáhnou optické iluze pohybu, nestability.
- Mezi umělce tvořící v rámci hnutí optical artu patří vedle Eschera V. Vasarelyho a britské malířky Bridget Rileyové (známý je především její *Current*) dále třeba R. Neal či J. Albers.
- Op-art bezpochyby patří mezi významné výtvarné směry 20. století, svědčí o tom i fakt, že se záhy prosadil i v architektuře a módním návrhářství.

Principy op-artu

- Představitelé op-artu předkládají divákovi na svých dílech progresivní geometrické vizuální podmínky. Podněcují jej k vizuální aktivitě, čehož dosahují optickou nestabilitou (dochází při ní k vytváření konstelace přivádějící oko do neřešitelných rozporů) a mobilitou (obraz je jakoby v pohybu, pohybové jevy se realizují vjemovými efekty, kmitavý účinek dosažený kontrastem černých a bílých ploch).
- Ze statického obrazu se stává zajímavá pohybová hra. Pokud divák sleduje dílo soustředěně a dlouho, dochází k únavě receptorů sítnic a obraz nejenže vytváří dojem pohybu, ale objevují se zde i barvy, přestože je ve skutečnosti černo-bílý.
- Černou a bílou využívají umělci op-artu pro svá díla nejčastěji, je zde sice možné najít i obrazy namalované barevně, ale to se týká především až pozdější doby (konec 60. a 70. léta) a nejedná se již o zcela „klasický op-art“ spadající mezi léta 50. a především 60.

Victor Vasarely

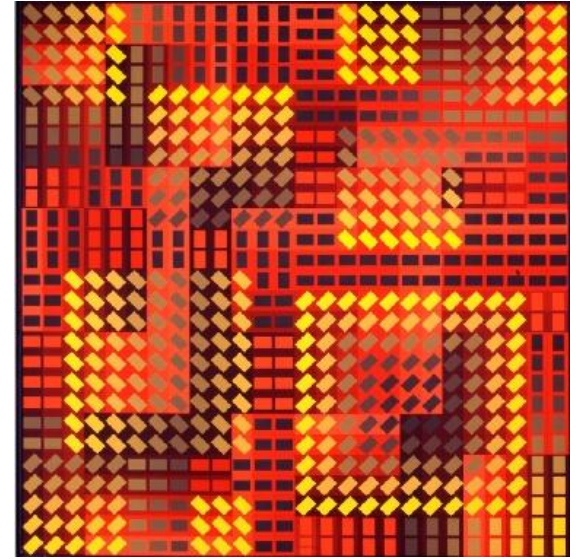
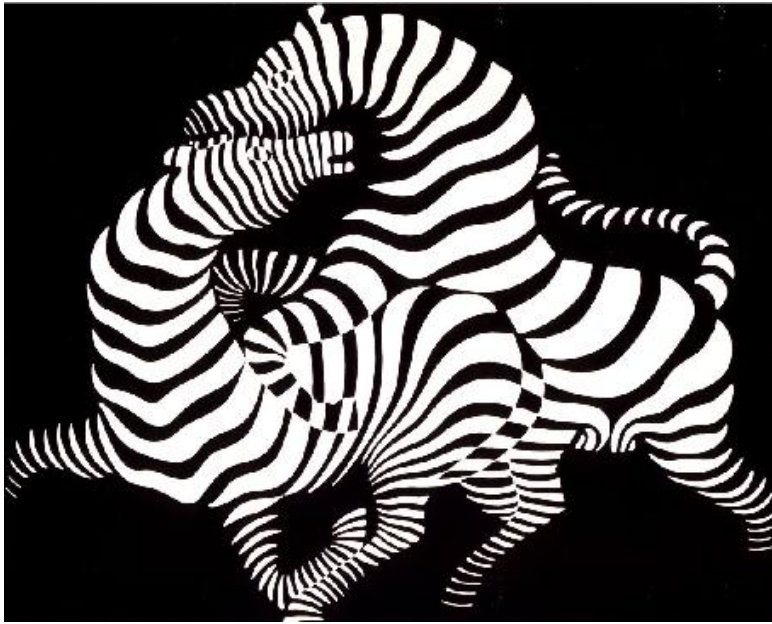

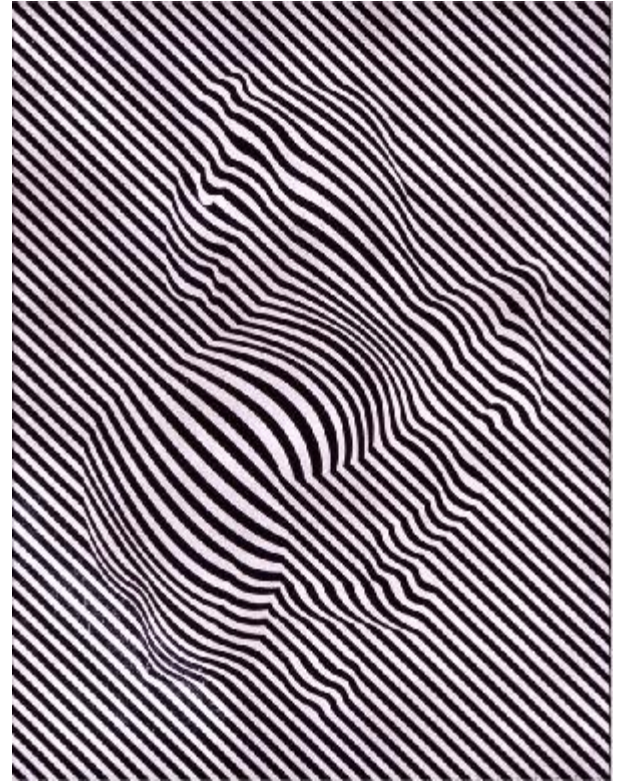
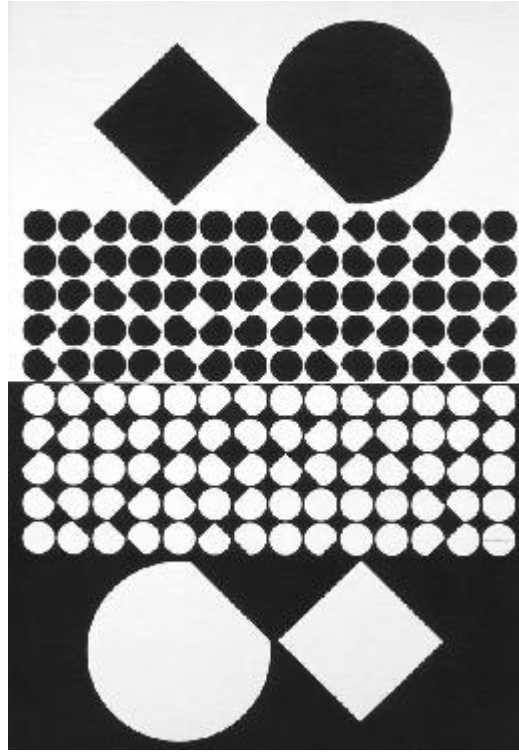
* 1908 Maďarsko - † 1997 Francie

- malíř, sochař a tiskař; jeden z průkopníků Op-artu
- V roce 1930 Vasarely přesídlil do Paříže, kde byl hluboce ovlivněn naukami německé umělecké školy Bauhaus.
- Byl fascinován tím, jak lidské oko vnímá a tím, jak může být oklamáno použitím jednoduchých anonymních geometrických forem, principů a obrazců.

Tvorba V. Vasarelyho

- Vytvářel optické iluze a dodával statickým plátnům dojem pohybu. Jeho práce jsou vždy svou povahou hluboce abstraktní a ve svých efektech se spoléhají na manipulaci s vizuálními podněty.
- Ovlivnil dekorativní umění, reklamní a propagační tvorbu. Realizace v architektuře: filozofická fakulta v Montpellier, přírodovědecká fakulta v Paříži.

Bridget Riley

- * 1931 Velká Británie
- Rileyová původně malovala figurativní předměty převážně ovlivněné impresionismem, pak se zabývala pointilismem.
- V roce 1958 navštívila ve Whitechapel Art Gallery v Londýně výstavu Jacksona Pollocka, která ji hluboce ovlivnila a nasměrovala k abstrakci.
- Na konci 50. let 20. století Rileyová začala malovat obrazy, které ji později proslavily, začala se zajímat o různé optické a dynamické vjemy, které pak černou a bílou zobrazovala na svých plátnech. V tomto období své tvorby byla také výrazně ovlivněna uměním Victora Vasarelyho, její umění vytvářelo stejně jako u Vasarelyho dojem pohybu linií a barev.

Kariéra B. Riley

- První samostatná výstava Rileyové se konala v roce 1962 v Gallery One, kde se následně konaly další její pravidelné výstavy. Její práce přinesly pozitivní ohlas veřejnosti, Rileyové se podařilo zachytit jakousi halucinogenní a iluzorní atmosféru 60. let 20. století, která byla v Británii zažívána nejsilněji. Její obrazy byly vědecké a futuristické, neodrážely minulost, ale pouze budoucnost a optickou iluzi.
- Příslušnost Rileyové k op-artu je zřejmá ze hry jejích barev a linií, které vytvářejí monumentální optickou iluzi. Práce Rileyové měla hluboké kořeny ve studiu tradice umění, ukazovala širokou škálu vlivů – od barev Seuratova pointilismu až do Severiniho futuristického dynamismu. První obrazy Rileyové byly jen v černé a bílé, její styl však v proměnách času došel změn – dnes Rileyová používá barvu, aby dosáhla barevných kompozic vytvářejících dojem hudby.
- Rileyová se později od principů op-artu odklonila, litovala svého spojení s tímto hnutím hlavně proto, že celá řada jejích děl byla použita ke komerčním účelům.
- Věnuje se také výtvarnému řešení interiérů budov (Královská nemocnice v Liverpoolu) a scénografii divadelních her.

Magenta (2002)

Places for Change (2009)

Shadow Play
(1990)

Informel (Art Brut)

- Informel byl uměním netvárnosti, k vytváření hrůzného napětí používal silné vrstvy barvy s kousky omítky, rozdrceným mramorem, pískem i sádrou.
- Umělec pracoval s barvou jako s blátem, všemožně ji míchal a kupil vrstvy na povrchu plátna v životnosti i dynamice.
- Barevná hmota pak na plátně zobrazovala širokou škálu pocitů, vidin samoty, odcizení, hněvu, hrůzy i zničení časem.
- Informel byl antikompoziční a neuspořádaný.

Informel (Art Brut)

- Informel měl bourat koncepty tradičního umění i kompozice, byl spontánní, iracionální a svobodný – svým způsobem vycházel z nespoutané dynamiky amerického abstraktního expresionismu.
- Byl protikladem přesného geometrického umění, inspiraci nacházel v expresivních impulsech umělcovy mysli, což bylo inspirováno automatismem surrealistů.
- Informel si nade vše cenil své bezprostřednosti, vitality a nezkaženosti – jako umělecká díla byla často vystavována i plátna šílenců či dětí.
- Informel se s průběhem doby rozšířil do Německa, Itálie a Španělska; příznivce si našel i v Japonsku. Inspiraci v něm našli také umělci tachismu.

Anna Zemánková: Ze hlubin vzhůru (1962)

Luboš Plný (1999)

Tachismus

- Tachismus vznikl v Paříži po druhé světové válce.
- Malíři vytvářeli barevné skvrny v širokých tazích štětce, barva byla nanášena na plátna přímo z tub a rozmazávána ve spontánních tvořivých impulsech.
- Obrazy mluví novým uměleckým jazykem, zachycují náhlou dynamiku a bezprostřednost.
- Tachismus se vlastně stává evropskou obdobou americké akční malby.

Gillian Ayres (1960-?)

Jean Fautrier: Temná krajina (1945)

Pierre Alechinsky

Zdroje:

Literatura:

ALBERT CHÂTELET, Bernard Philipp Groslier, et al. *Světové dějiny umění : Malířství, sochařství, architektura, užité umění*. I. vyd. Praha : Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004. 784 s. ISBN 80-7181-936-0.

ŠTRAUS, Tomáš. *Op-art : ABC umenie*. Iva Mojžišová. I. vyd. Bratislava : Slovenský fond výtvarných umení, 1969. 86 s., 49 čiernobielych a 7 farebných reprodukcí. Knižnica priateľ'ov výtvarného umenia; sv. 13. ISBN 94-58-69.

JIRÍ , Valoch. *Victor Vasarely : Multiply a grafika*. I. vyd. Brno : [s.n.], 1987. 20 s. ISBN 785-87.

BARBARA , Hesse. *Abstraktní expresionismus*. Uta Grosenick; Sabine Blessmann; Jitka Kňourková. I. vyd. Praha : Nakladatelství Slovart, s.r.o., 2005. 94 s. ISBN 80-7209-840-3.

JOHN , Golging. *Cesty k abstraktnímu umění : Mondrian, Malevič, Kandinskij, Pollock, Newman, Rothko a Still*. Jana Jančíková; Jiří Ogrocký. I. vyd. Jihlava : Barrister & Principal, 2003. 223 s. Dějiny a teorie umění; sv. 1. ISBN 80-86598-48-9.

JOSÉ, Pijoan. *Dejiny umenia* . Anna Škorupová. 2. vyd. Bratislava : Tatran, 1991. 301 s. Dejiny umenia; sv. 10. ISBN 80-222-0255-X.

Internet:

<http://www.artmuseum.cz/>

<http://www.wikipedia.org/>

KONEC